

Den värmländska kompetensförsörjningen

Munkfors 2022

Ansvarig verksamhet	Regional utveckling
Kontakt	Ulrica Matthed Bergström, strateg kompetensförsörjning Britta Zetterlund Johansson, strateg kompetensförsörjning
Datum	2022-09-10
Diarienummer	RUN/220095
Region Värmland Regionens hus 651 82 Karlstad	

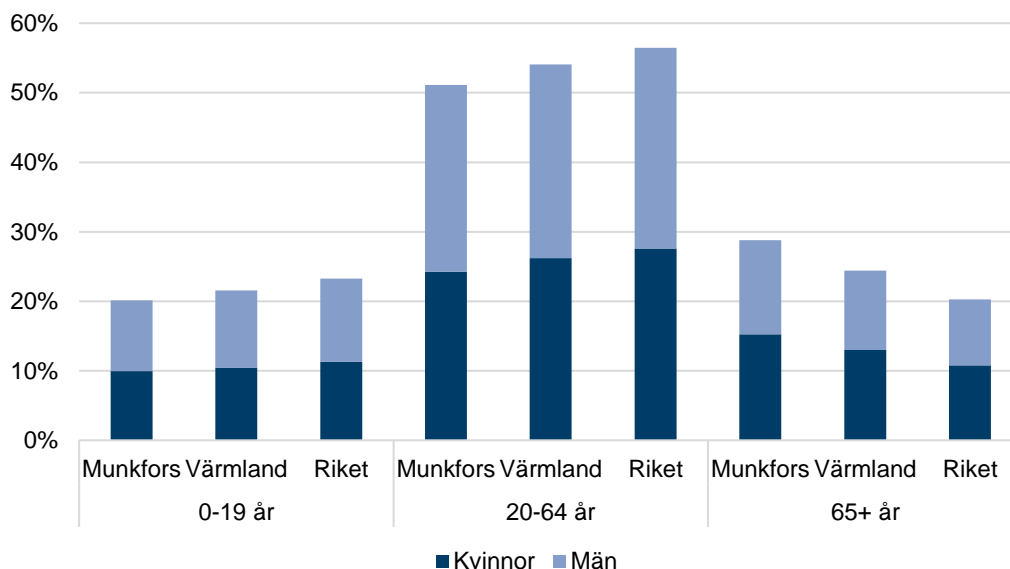
Innehåll

Befolkning 2021 – 2040	4
Gymnasiebehörighet	7
Andel behöriga lärare	9
Ämnesinriktning gymnasiet.....	10
Genomströmning gymnasiet.....	11
Avbrott gymnasiet.....	12
Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)	13
Övergång till eftergymnasial utbildning	17
Utbildningsnivå	18
Sysselsättning	21
Arbetslöshet.....	22
Köns- och åldersfördelning per bransch.....	25

Befolkning 2021 – 2040

Statistiska centralbyrån (SCB) tar årligen fram en befolkningsframskrivning som baseras på antaganden om barnafödande, dödlighet samt flyttningar. Dessa antaganden har i sin tur baserats på hur utvecklingen sett ut under de senaste nio åren i kommunen, länet och riket. Allt annat lika, så ser SCB att befolkningen kommer att utveckla sig så här till 2040.

Viktigt att komma ihåg är att en befolkningsframskrivning inte är någon sanning om framtida befolkningsutveckling, utan en prognos främst baserad på de senaste årens utveckling i regionen och utvecklingen i riket som helhet. Störst osäkerhet i prognosen råder kring antalet personer som invandrar till Sverige, eftersom det till stor del är beroende av förhållanden i vår omvärld samt invandringspolitiska beslut. Vi ser till exempel en minskande invandring under de senaste åren på grund av en striktare invandringspolitik i Sverige, och coronapandemin har ytterligare begränsat rörelsefriheten i världen. En minskad invandring påverkar Värmlands befolkningsutveckling stort, eftersom länets folkökning under lång tid drivits av invandringen.

Figur 1: Befolkningen i Munkfors, Värmland och riket efter kön och ålder, 2021
(Källa: SCB)

Detta diagram visar hur befolkningsstrukturen i Munkfors skiljer sig från Värmland och riket som helhet. Befolkningen är indelad efter kön och efter åldersgrupperna 0–19 år, 20–64 år samt 65 år och äldre.

Munkfors kommun har mindre andelar av befolkningen som är 0-19 och 20-64 år jämfört med Värmland och riket. Munkfors har däremot en större andel av befolkningen som är 65 år och äldre. Kombinationen av en lägre andel i arbetsför ålder och en större andel äldre kan påverka kommunens försörjningsbörda negativt, då det är färre som arbetar och genom inkomstskatten finansierar välfärden och fler som nyttjar den genom omsorg, sjuk- och hälsovård.

Åldersgrupp	Kön	Folkmängd		Förändring	
		2021	2040	Antal	Procent
0-19	Kvinnor	367	381	14	3,8%
	Män	373	362	-11	-2,9%
	Samtliga	740	743	3	0,4%
20-64	Kvinnor	891	793	-98	-11,0%
	Män	990	955	-35	-3,5%
	Samtliga	1 881	1 748	-133	-7,1%
65+	Kvinnor	561	547	-14	-2,5%
	Män	498	558	60	12,0%
	Samtliga	1 059	1 105	46	4,3%
Totalt	Kvinnor	1 819	1 721	-98	-5,4%
	Män	1 861	1 875	14	0,8%
	Samtliga	3 680	3 596	-84	-2,3%

Tabell 1: Befolkningsförändringar i Munkfors kommun 2021-2040, per åldersgrupp och kön
(Källa: SCB)

Denna tabell visar befolkningen i Munkfors kommun sista december 2021 samt den förväntade befolkningen 2040 efter åldersgrupp och kön. En total minskning av befolkningen till 2040 prognostiseras till 2,3 procent. Befolkningen i arbetsför ålder förväntas minska med drygt sju procent, medan barn och unga förväntas öka med 0,4 procent. Befolkningen 65 år och äldre förväntas däremot öka med drygt fyra procent.

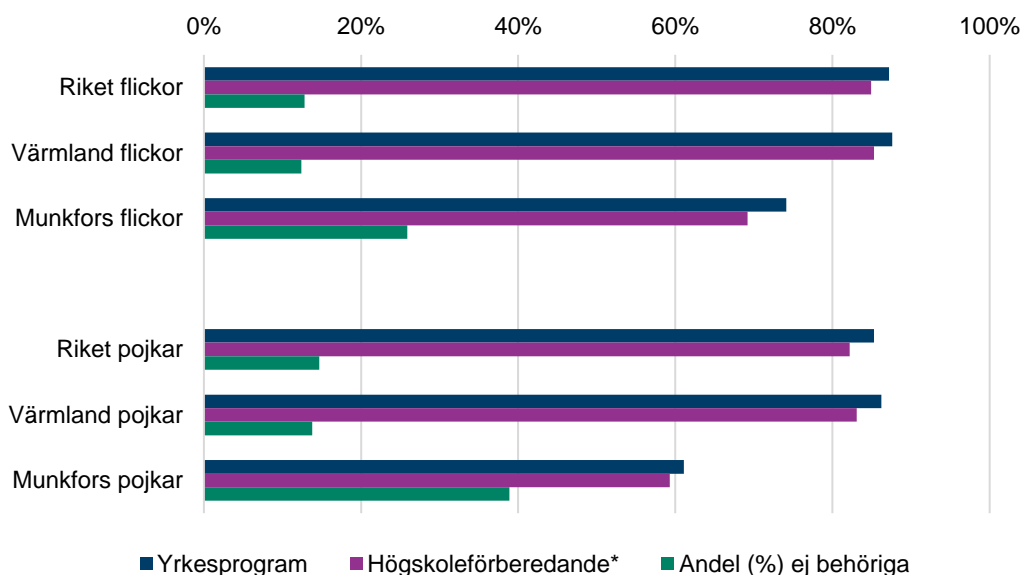
Den förväntade befolkningsutvecklingen skiljer sig något åt mellan könen. Bland barn och unga förväntas antalet flickor öka medan antalet pojkar förväntas minska. I den arbetsföra befolkningen förväntas antalet kvinnor minska mer än antalet män till 2040. Bland invånarna som är 65 år och äldre förväntas en minskning av antalet kvinnor medan antalet män tros öka.

Åldersgrupp	Kön	Folkmängd		Förändring	
		2021	2040	Antal	Procent
65-69 år	Kvinnor	116	106	-10	-8,6%
	Män	142	128	-14	-9,9%
	Samtliga	258	234	-24	-9,3%
70-74 år	Kvinnor	124	111	-13	-10,5%
	Män	129	140	11	8,5%
	Samtliga	253	251	-2	-0,8%
75-79 år	Kvinnor	116	116	0	0,0%
	Män	93	120	27	29,0%
	Samtliga	209	236	27	12,9%
80-84 år	Kvinnor	91	101	10	11,0%
	Män	75	79	4	5,3%
	Samtliga	166	180	14	8,4%
85-89 år	Kvinnor	68	65	-3	-4,4%
	Män	39	60	21	53,8%
	Samtliga	107	125	18	16,8%
90-94 år	Kvinnor	33	37	-2	-15,4%
	Män	17	28	11	64,7%
	Samtliga	50	65	15	30,0%
95+ år	Kvinnor	13	11	-2	-15,4%
	Män	3	3	0	0,0%
	Samtliga	16	14	-2	-12,5%

Tabell 2: Befolkningsförändringar i Munkfors kommun 2021-2040, åldersgruppen över 65 år
(Källa: SCB)

I tabellen på föregående sida såg vi att gruppen 65 år och äldre som helhet förväntas öka med drygt fyra procent till 2040, men om vi tittar närmare så ser vi en del viktiga skillnader mellan åldersgrupperna och mellan kvinnor och män. Befolkningen 65-69 år förväntas minska till 2040, och minskningen är ungefär lika stor bland kvinnor som män. Men i övriga åldersgrupper förväntar sig SCB stora skillnader i förändringen av antal kvinnor och män, där antalet kvinnor generellt förväntas minska medan antalet män förväntas öka. Undantaget är i gruppen 80-84 år där antalet kvinnor tros öka mer än antalet män. Detta sammantaget ger en prognosticerad minskning med 2,5 procent av antalet kvinnor 65 år och äldre, och en ökning med tolv procent av antalet män.

Gymnasiebehörighet

Figur 2: Behörighet till gymnasieskolan, läsåret 2020/21

(Källa: Skolverket)

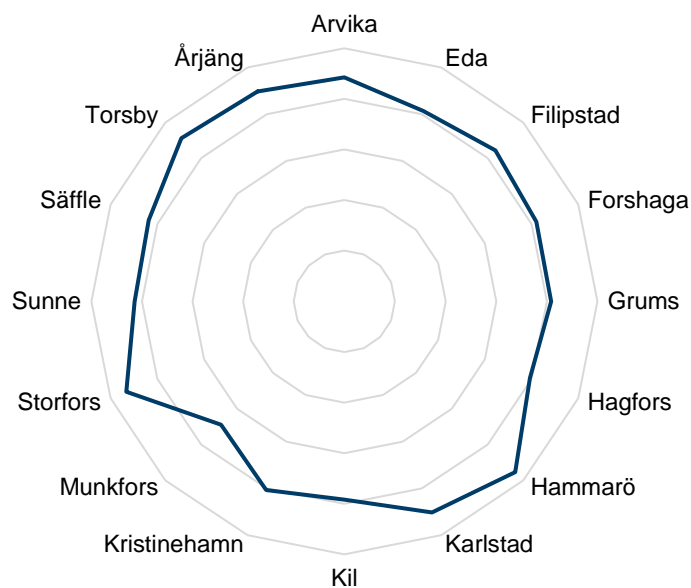
*Andelen behöriga till högskoleförberedande program har beräknats som ett snitt av andelen behöriga till estetiskt program, ekonomi-, humanistiska och samhällsvetenskapliga program och naturvetenskapligt och tekniskt program.

Eftersom yrkesprogram har lägst antagningsbetyg så är andelen behöriga till yrkesprogram + andelen ej behöriga = 100 procent av eleverna.

När det gäller andelen elever som gick ur grundskolan med gymnasiebehörighet läsåret 2020/21 så ligger Värmlands län något högre än riket som helhet, både för yrkesprogram och högskoleförberedande program och både för flickor och pojkar.

Behörigheten till både yrkesprogram och högskoleförberedande program är lägre bland eleverna som går ur grundskolan i Munkfors jämfört med både länet och riket. Var fjärde flicka och nästan två av fem pojkar saknar gymnasiebehörighet när de går ur grundskolan i Munkfors.

Dock behöver man ha med sig att små årskullar gör att det kan svänga stort procentuellt från år till år, eftersom varje individ får en stor procentuell effekt. Detta påverkar delvis siffrorna för Munkfors kommun.

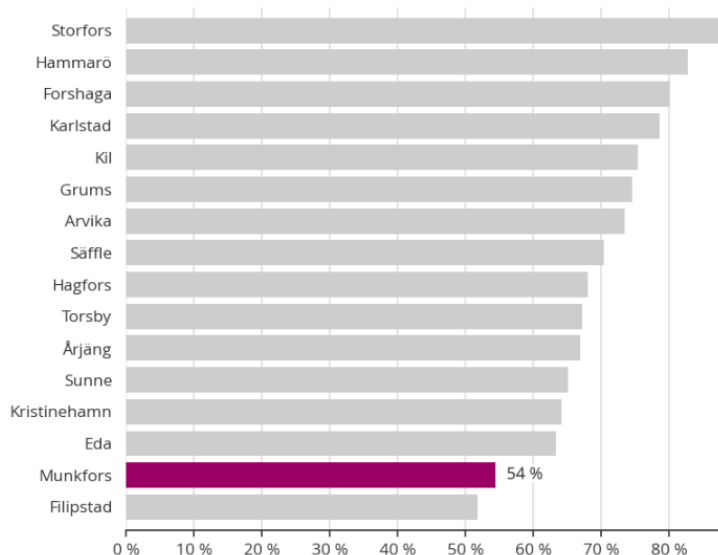

Figur 3: Skillnad i gymnasiebehörighet, läsåret 2020/21
(Källa: Skolverket)

Det ser väldigt olika ut med gymnasiebehörigheten i de värmländska kommunerna. I diagrammet ovan är gymnasiebehörigheten lägst i den mittersta cirkeln (0 %) och högst längst ut (100 %), och varje cirkel är 20 procent. Vi kan tyvärr inte visa skillnaderna mellan flickors och pojkars gymnasiebehörighet eftersom små värden i vissa kommuner gör att siffrorna inte blir jämförbara.

Andel behöriga lärare

Grundskolan i Munkfors kommun har den näst lägsta andelen behöriga lärare av samtliga värmländska kommuner.

Källa: Skolverket

Figur 4: Andel behöriga grundskollärare i Värmland, oktober 2021
(Källa: SCB / Läraryrskommittén)

I oktober 2021 hade motsvarande 54 procent av lärarna i grundskolan i Munkfors kommun lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne. Det är en minskning med fem procentenheter jämfört med året innan. Jämfört med andra kommuner i landet är lärarbehörigheten i Munkfors relativt låg. Kommunen är rankad som nummer 276 bland landets 290 kommuner.

Av de sammanlagt 27 heltidstjänsterna i grundskolan i Munkfors kommun (motsvarande 28 lärare) var det 15 som hade lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne. I små kommuner, som Munkfors, kan också små personalförändringar leda till stora skillnader i andelen behöriga lärare, uttryckt som procent.

Bland kommunerna i Värmlands län har Storfors störst andel behöriga lärare (88 %) och Filipstad lägst (52 %).

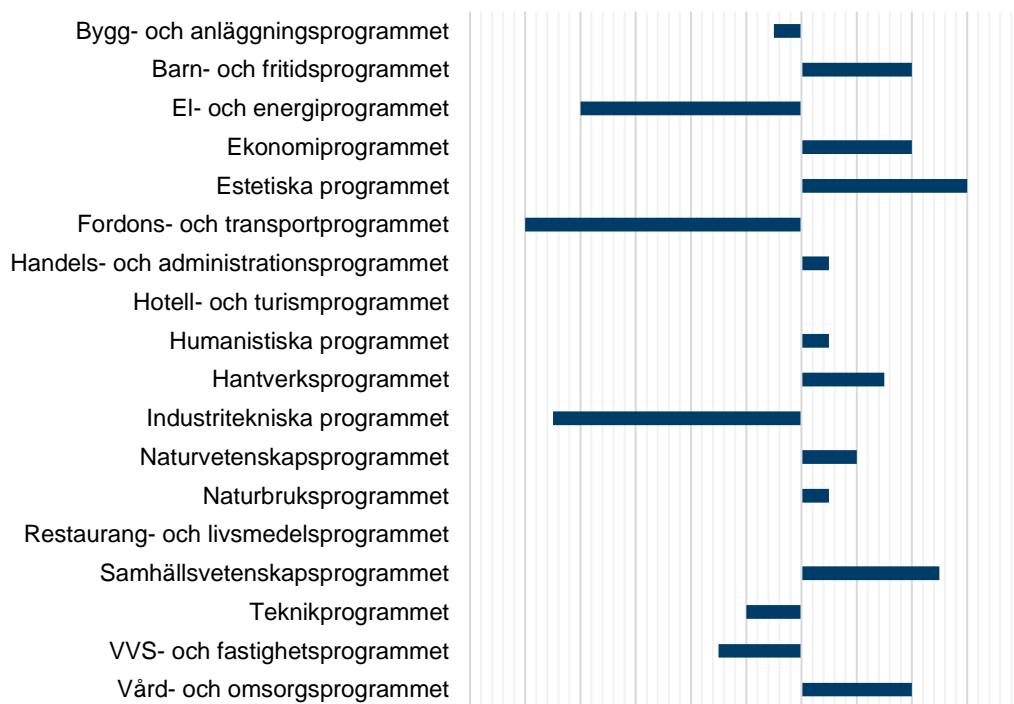
Text och diagram från Läraryrskommitténs årliga uppdatering¹:

<https://www.lararforbundet.se/artikelsidor/kolla-andelen-behoriga-i-din-kommun?region=munkfors-kommun>

¹ Senast uppdaterad 31 mars, 2022

Ämnesinriktning gymnasiet

Den könsuppdelade arbetsmarknaden syns redan i unga kvinnors och mäns val till gymnasiet. De inriktningar som har en större andel kvinnor leder i många fall till kvinnodominans i motsvarande bransch på arbetsmarknaden, och likadant för män.

Figur 5: Mäns och kvinnors studieinriktning på gymnasiet, 2019
(Källa: SCB)

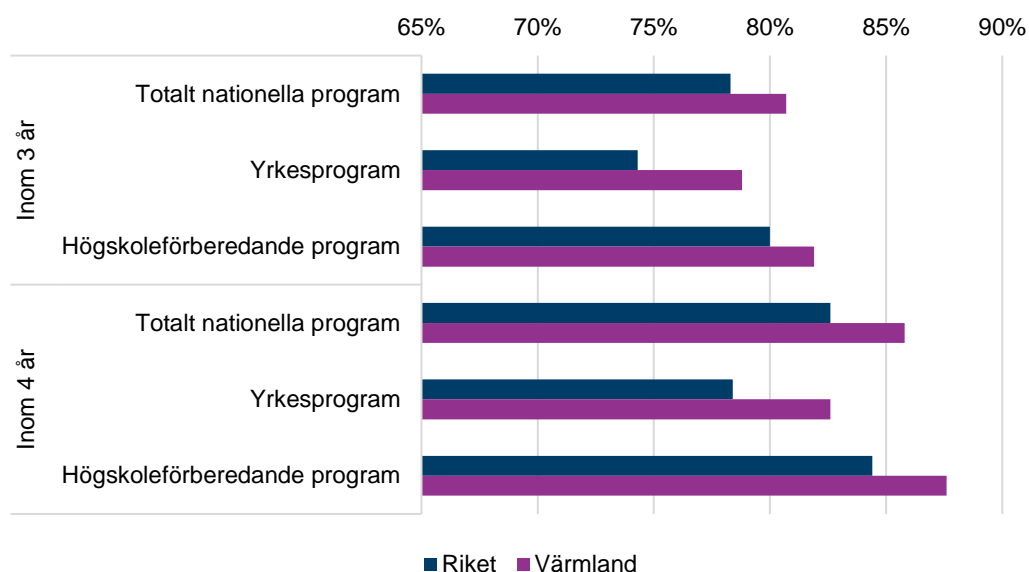
I diagrammet ovan visas utbildningar med en övervikt av män till vänster om axeln och en övervikt av kvinnor till höger om axeln.

Bland elever på gymnasiet 2019 som var folkbokförda i Munkfors hade programmen med störst obalans samtliga en övervikt av män. Flest män sökte sig det aktuella läsåret till fordons- och transportprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet och industri tekniska programmet.

Kvinnorna har en större bredd på sina studieinriktningar, men väljer ofta teoretiska program före praktiska. Den största övervikten av kvinnor finns på estetiska programmet, följt av samhällsvetenskapsprogrammet.

Dessa ämnesinriktningar speglar i hög utsträckning vilka branscher kvinnor och män arbetar i.

Genomströmning gymnasiet

Figur 6: Genomströmning gymnasiet, startläsåret 2017/18
(Källa: Skolverket)

Diagrammet visar andel (%) som slutfört gymnasieprogram med examen inom tre eller fyra år. Observera att vi inte tagit med genomströmningen för introduktionsprogram, utan fokuserar på de nationella programmen. Genomströmningen är generellt högre inom de högskoleförberedande programmen än inom yrkesprogrammen.

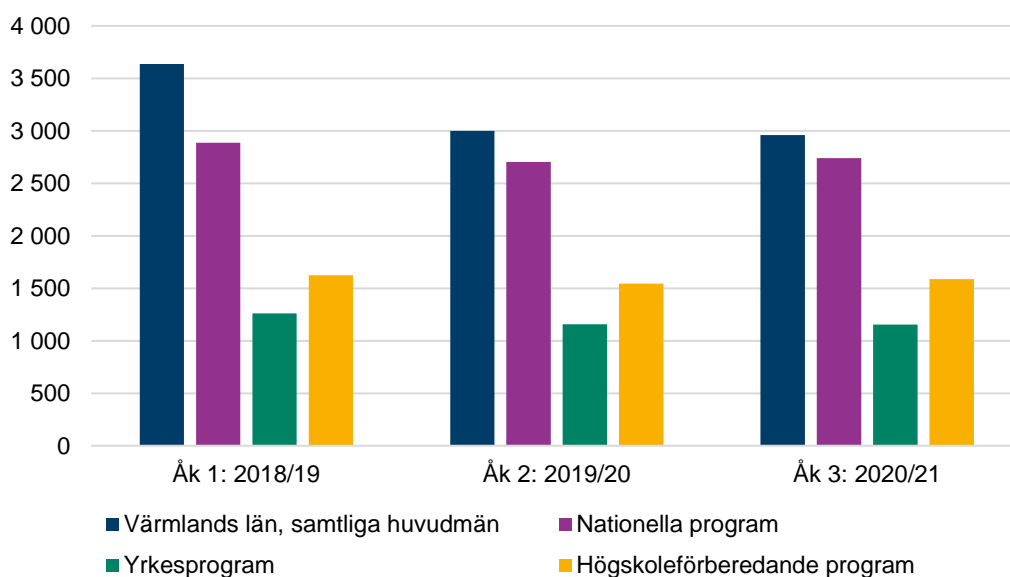
Eftersom Skolverkets statistik inte baseras på elevernas folkbokföringskommuner utan skolans placering kan vi inte visa data för Munkfors kommun utan visar genomströmningen för länet.

Genomströmningen i gymnasieskolan i Värmland är genomgående högre än snittet för riket. Inom yrkesprogrammen är genomströmningen på tre år strax under 79 procent (74 procent i riket) och på fyra år knappt 83 procent (78 procent riket). Inom de högskoleförberedande programmen är genomströmningen på tre år 82 procent (80 procent riket) och på fyra år nästan 88 procent (84 procent riket).

Avbrott gymnasiet

Skolverkets statistik visar samtliga avbrott, och orsaken till att en elev försvinner ur statistiken från ett år till ett annat behöver inte nödvändigtvis bero på att hen avbrutit sina studier. Till exempel kan en elev åkt som utbytesstudent eller flyttat till annat län. Eftersom varken SCB, Skolverket eller CSN har data där en kan följa individer genom skolgången är det svårt att med säkerhet säga vart individerna tar vägen.

Här får vi visa siffror för länet. 2020 var det enligt Skolverket tre procent av nybörjare i gymnasiet som också var folkbokförda i Värmland som gjorde avbrott/studieuppehåll föregående år, vilket är samma siffra som rikssnittet. Det var 23 procent som bytte från introduktionsprogram till ett nationellt program, vilket var två procentenheter lägre än rikssnittet.

Figur 7: Förändringar i elevantal i kullen som började gymnasiet hösten 2018
(Källa: Skolverket)

Men för att se hur elevantalet förändras från ett år till ett annat kan det vara intressant att följa en kull över tre år, en förmodad gymnasieutbildning. Ser vi enbart på antalet elever och jämför hur många som började gymnasiet hösten 2018 och hur många som är kvar i oktober 2021 när mätningen görs så har totalt 19 procent av eleverna försvunnit längs vägen. Denna siffra avser samtliga huvudmän och inkluderar introduktionsprogrammen, och det största tappet sker mellan första och andra året.

Bland de nationella programmen är förändringen mycket mindre, en minskning med fem procent totalt. Yrkesprogrammen minskade elevantalet med nio procent under de här åren, och de högskoleförberedande programmen endast två procent.

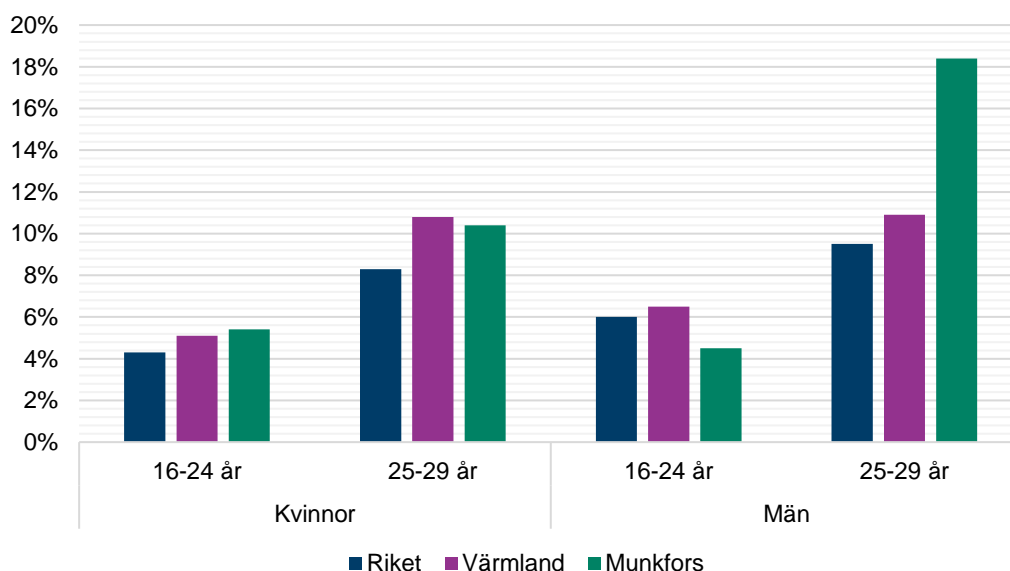
Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)

Definitionen för unga som varken arbetar eller studerar är: Unga mellan 16-29 år som är folkbokförda i Sverige och under ett helt kalenderår:

1. Inte haft inkomster över ett basbelopp, 48 300 kr (2022)
2. Inte haft studiemedel, varit utbildningsregistrerad eller studerat vid SFI mer än 60 timmar

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) UVAS-statistik bygger på underlag som innefattar hela befolkningen i åldern 16 till 29 år, inte endast ett urval, vilket gör att problem med bortfall som vid exempelvis enkätundersökningar kan undvikas.

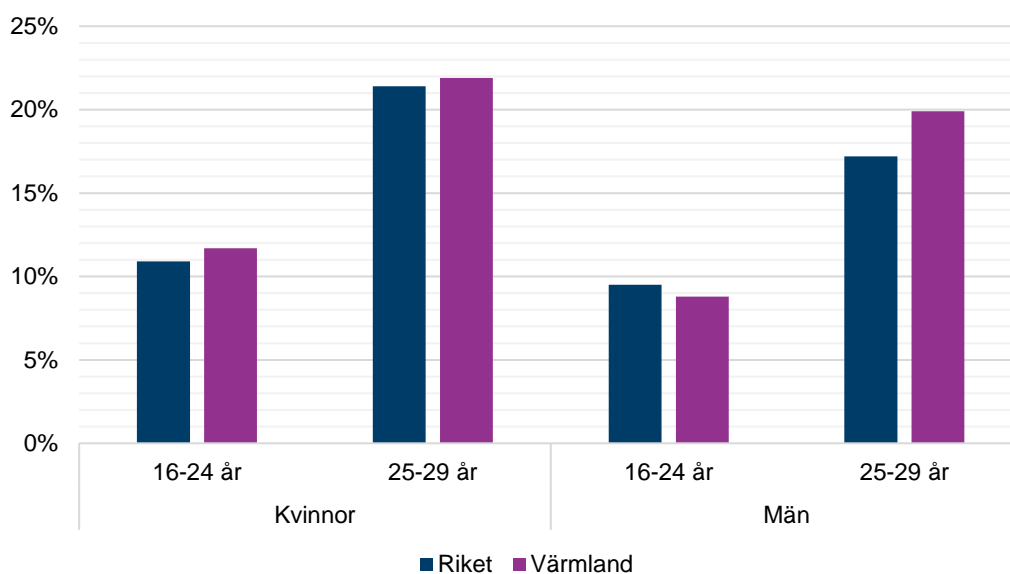
Personer som bor i Sverige men arbetar i ett angränsande land, alltså personer som vi kallar gränspendlare, är exkluderade ur statistiken på MUCF:s webbplats². För Värmlands del är det framför allt närheten till Norge som påverkar, och personer bosatta i Sverige som arbetspendlar till Norge är borträknade för alla år från och med 2007.

Figur 8: Unga som varken arbetar eller studerar 2020, INRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

När det gäller unga som varken arbetar eller studerar och som är födda i Sverige ligger Munkfors under både Värmland och riket som helhet bland män 16-24 år. I gruppen kvinnor 25-29 år ligger kommunen under länssnittet men över riket. I grupperna kvinnor 16-24 år och män 25-29 år ligger kommunen dock över både länet och riket. Skillnaden mot länssnittet är störst i gruppen män 25-29 år, och minst bland kvinnor 16-24 år.

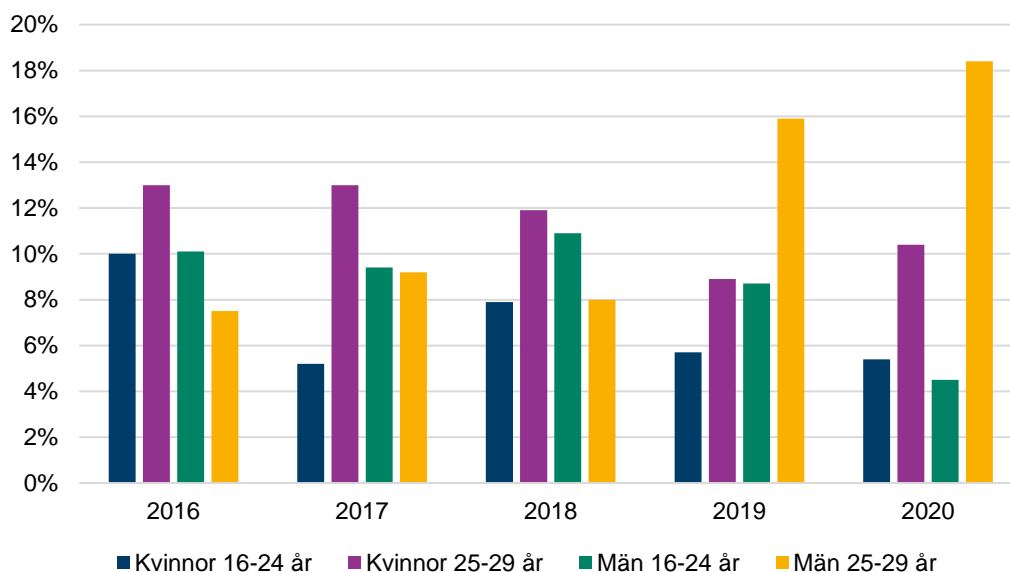
² <https://www.mucof.se/verkyg/statistik-om-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar>

Figur 9: Unga som varken arbetar eller studerar 2020, UTRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

På grund av små värden visar inte MUCF statistik över utrikes födda UVAS folkbokförda i Munkfors 2020, och vi får därför titta på hur länet som helhet jämför sig med rikssnittet.

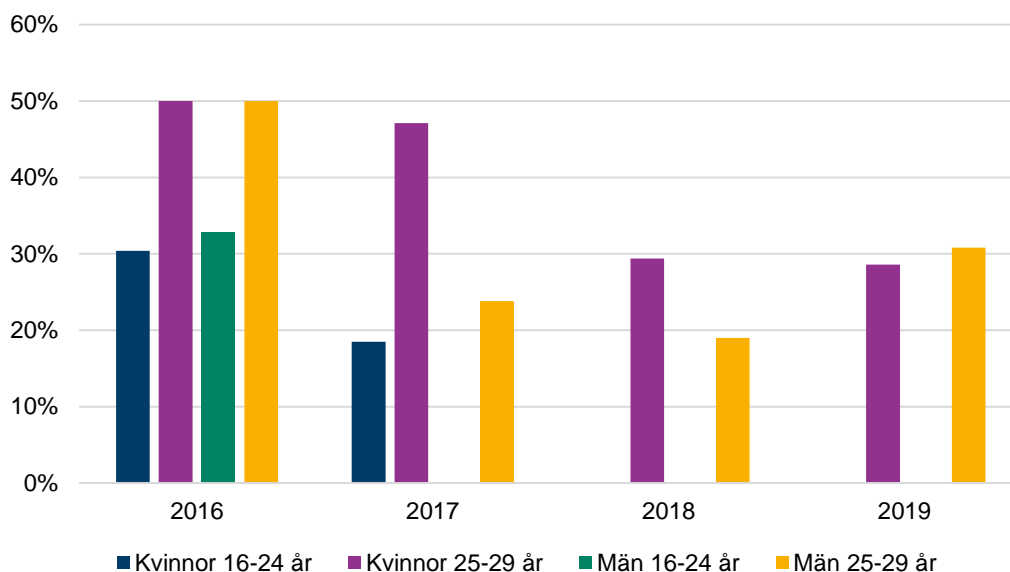
Värmland har en större andel utrikes födda unga som varken arbetar eller studerar i samtliga grupper förutom män 16-24 år. Länet ligger på ungefär samma nivå som rikssnittet, men skillnaden är större bland män 25-29 år där Värmland har 2,7 procentenheter fler UVAS.

Figur 10: Unga i kommunen som varken arbetar eller studerar 2016-2020, INRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

Ser vi på hur andelen unga som varken studerar eller arbetar har förändrats över de senaste fem åren ser vi en del skillnader mellan könen och åldersgrupperna. Det har skett en minskning över tid i samtliga grupper förutom bland män 25-29 år, där det istället skett en stor ökning.

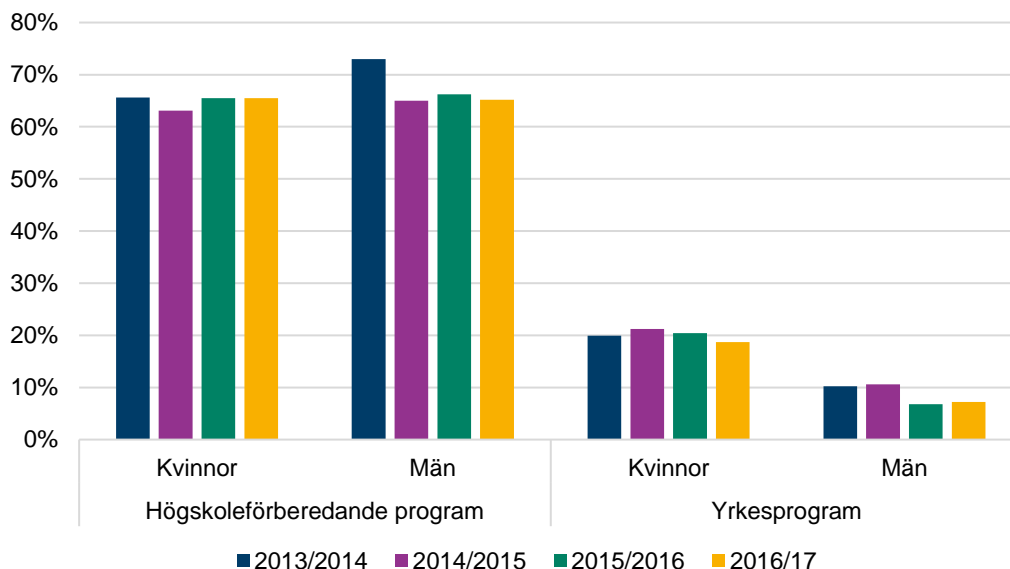
Bland inrikes födda kvinnor har andelen som varken arbetar eller studerar minskat med 4,6 procentenheter i den yngre gruppen och 2,6 procentenheter i gruppen 25-29 år. Bland inrikes födda män har andelen som varken arbetar eller studerar minskat med 5,6 procentenheter i gruppen 16-24 år och ökat med 10,9 procentenheter i den äldre gruppen.

Figur 11: Unga i kommunen som varken arbetar eller studerar 2016-2020, UTRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

På grund av att data saknas över utrikes födda unga i Munkfors som varken arbetar eller studerar för 2020 visar vi bara skillnaderna mellan 2016-2019, och även under denna tid saknar vi en del värden. Där värden saknas vet vi att det är färre än fyra individer, så vi kan ändå dra slutsatsen att det skett förbättringar över tid.

Övergång till eftergymnasial utbildning

Figur 12: Övergång till eftergymnasial utbildning inom tre år efter gymnasiet
(Källa: SCB)

Dessvärre är det för små värden när vi tittar på antalet elever i Munkfors som gått vidare till eftergymnasial utbildning inom tre år efter gymnasiet, eftersom kullarna under de senaste fyra åren i snitt består av 13 kvinnor och 10 män. Så vi får titta på hur det ser ut i länet istället.

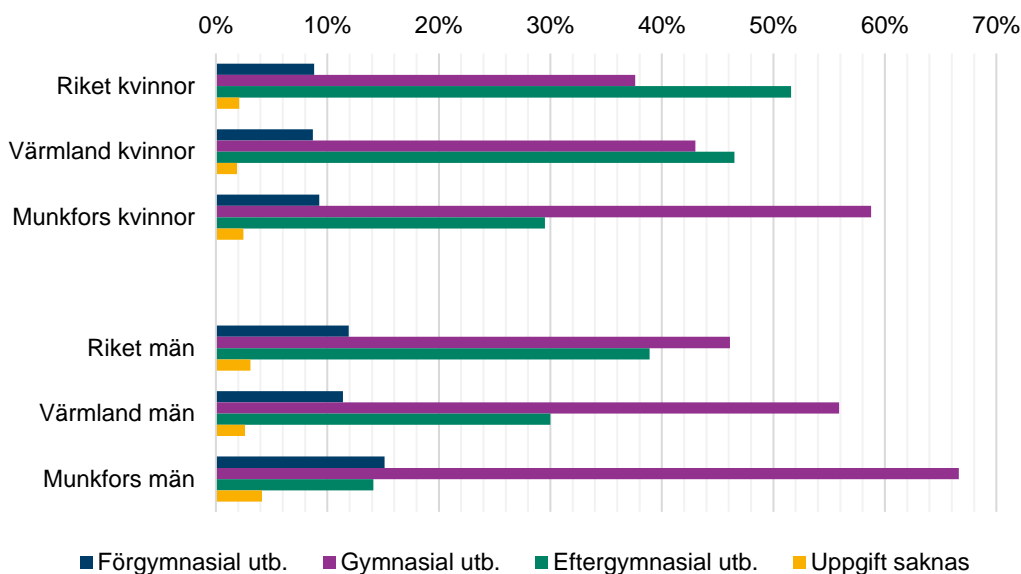
Bland kvinnor har andelen legat på 66 procent samtliga år förutom bland eleverna som gick ur gymnasiet våren 2015, då 63 procent gick vidare till eftergymnasiala studier inom tre år. Bland männen var det en större andel som läste vidare av kullen som gick ur gymnasiet våren 2014, då 73 procent gått vidare till eftergymnasiala studier inom tre år. Efterföljande år var det mellan 65-66 procent som läste vidare inom tre år.

Bland studenter som valt ett yrkesprogram på gymnasiet är det långt färre som läser vidare på högskola, men det är ju också en stor del av syftet med yrkesprogrammen – att utbilda mot konkreta, befintliga behov på arbetsmarknaden. Det är dock tydligt att en större andel kvinnor än män går vidare från yrkesprogram till en eftergymnasial utbildning.

Eftersom andelen kvinnor och män som läser vidare efter högskoleförberedande program är ungefär lika stor kan man tänka sig att ungefär lika stor andel av kvinnor och män har en eftergymnasial utbildning, men så är inte fallet. Ser vi på *antalet* kvinnor och män som läser vidare är det fler kvinnor än män, vilket också leder till att kvinnor såväl regionalt som på riksnivå har en högre utbildningsnivå än män.

Utbildningsnivå

Diagrammen för utbildningsnivå visar högsta avslutade utbildning, inte hur många som har en viss utbildning. En person som räknas in i "Eftergymnasial utbildning > 3 år" har ju även förgymnasial och gymnasial utbildning, men räknas bara i kategorin för hens högsta avslutade utbildning.

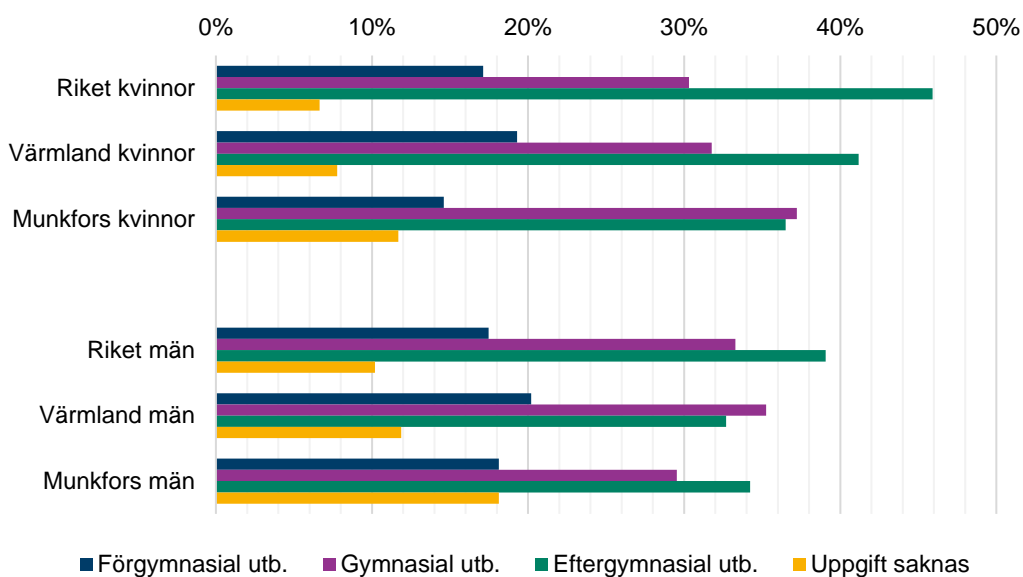
Figur 13: Utbildningsnivå bland befolkningen 25-64 år, 2021
(Källa: SCB)

Det är fler invånare mellan 25-64 år i Munkfors vars högsta avslutade utbildning är förgymnasial eller gymnasial jämfört med Värmland och riket. Munkfors halkar alltså efter vad gäller eftergymnasial utbildning.

I Munkfors är det 30 procent av alla kvinnor mellan 25-64 år vars högsta utbildning är eftergymnasial, jämfört med 47 procent av de värmländska kvinnorna och 52 procent av kvinnorna i riket. I Munkfors är det istället 68 procent av kvinnorna mellan 25-64 år som har högst grundskole- eller gymnasieutbildning jämfört med 52 procent i Värmland och 47 procent i riket.

Bland samtliga män som är 25-64 år och folkbokförda i Munkfors är det 14 procent vars högsta utbildning är eftergymnasial utbildning, jämfört med 30 procent i länet och 39 procent i riket. Andelen män som högst har grundskole- eller gymnasieutbildning är i Munkfors 82 procent, jämfört med 67 procent i Värmland och 58 procent i riket som helhet.

Bland kvinnor mellan 25-64 år är det i Munkfors två procent där uppgift om utbildning saknas, lika stor andel som i övriga Värmland och riket. Bland männen i Munkfors är det fyra procent som saknar uppgift om utbildning, en procentenhet mer än övriga Värmland och riket.

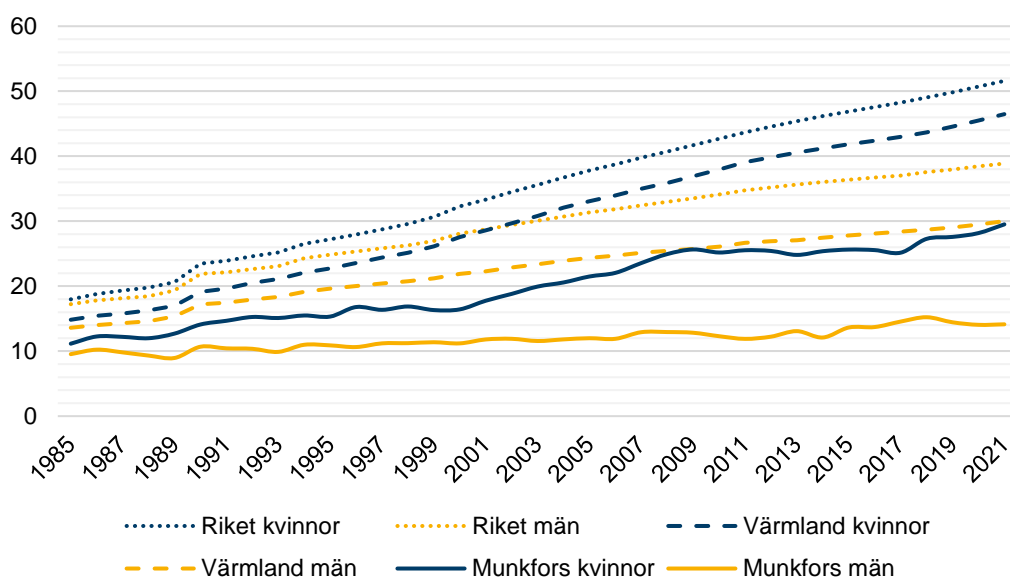
Figur 14: Utbildningsnivå bland befolkningen 25-64 år, UTRIKES födda, 2021
(Källa: SCB)

Bland de utrikes födda kvinnorna mellan 25-64 år i Munkfors är det 36 procent vars högsta avslutade utbildning är eftergymnasial, jämfört med 41 procent av de utrikes födda kvinnorna i länet och 46 procent på riksnivå. I Munkfors är det 52 procent av utrikes födda kvinnor mellan 25-64 år som har högst en grundskole- eller gymnasieutbildning jämfört med 51 procent i Värmland och 47 procent i riket.

Bland utrikes födda män som är 25-64 år och folkbokförda i Munkfors har 34 procent en eftergymnasial utbildning, jämfört med 33 procent i länet och 39 procent i riket. Andelen som högst har grundskola eller gymnasium är i Munkfors 48 procent, jämfört med 55 procent i Värmland och 50 procent i riket som helhet.

Ser vi enbart på utrikes födda är det alltså en större andel av de utrikes födda kvinnorna och männen som har eftergymnasial utbildning jämfört med snittet för samtliga invånare mellan 25-64 år i Munkfors. Bland männen är det dessutom en större andel med eftergymnasial utbildning i Munkfors än snittet för Värmland.

Bland utrikes födda kvinnor mellan 25-64 år är det i Munkfors tolv procent där uppgift om utbildning saknas, jämfört med åtta procent i Värmland och sju procent i riket. Bland de utrikes födda männen är det i Munkfors 18 procent, jämfört med 12 procent i Värmland och tio procent i riket.

Figur 15: Andel (%) av befolkningen 25-64 år med eftergymnasial utbildning, 1985-2021
(Källa: SCB)

När vi tittar på hur andelen av hela befolkningen mellan 25-64 år som har en eftergymnasial utbildning, inklusive forskarutbildning, har utvecklats över tid ser vi stora könsskillnader. 1985 var det ganska liten skillnad mellan andelarna kvinnor och män som hade en eftergymnasial utbildning, men under de följande 36 åren har andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökat mer än andelen män.

I riket ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från 18 procent 1985 till 52 procent 2021. Andelen män med högre utbildning ökade från 17 procent till 39 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med nästan 34 procentenheter ökade andelen män med knappt 22 procentenheter. 1985 var det en procentenhet fler kvinnor med en eftergymnasial utbildning än män, men 2021 var skillnaden drygt 12 procentenheter.

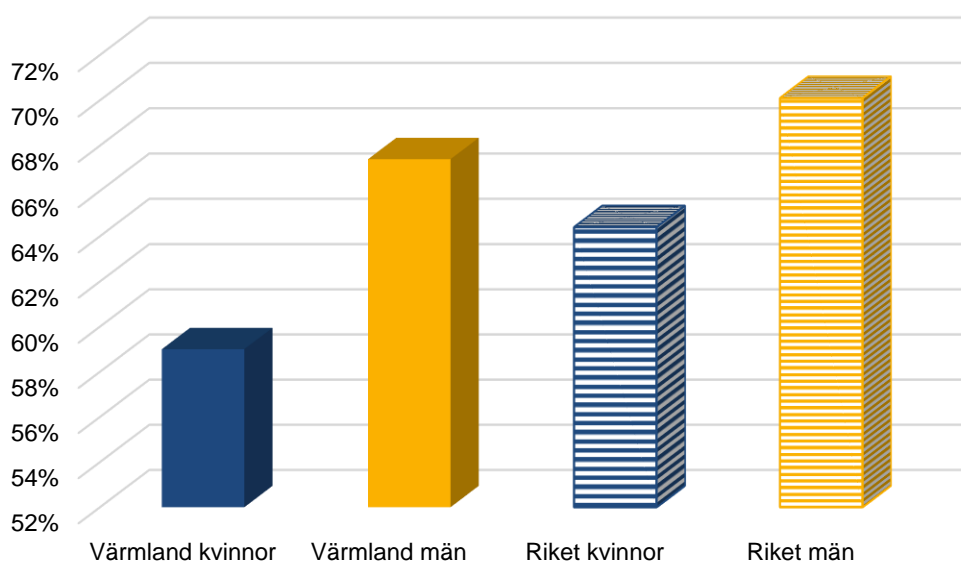
I Värmland ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från 15 procent 1985 till 47 procent 2021. Andelen män ökade från 14 till 30 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med nästan 32 procentenheter ökade andelen män med ungefär hälften så mycket, 16 procentenheter. 1985 var det en procentenhet fler kvinnor än män med en eftergymnasial utbildning, men 2021 var skillnaden 16 procentenheter.

I Munkfors ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från elva procent 1985 till 30 procent 2021. Andelen män ökade från tio procent till 14 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med 19 procentenheter ökade andelen män med fyra procentenheter, och männens kurva har varit i princip plan under en stor del av perioden. 1985 var det en procentenhet fler kvinnor med en eftergymnasial utbildning än män, men 2021 var det istället en skillnad på 16 procentenheter.

Sysselsättning

Personer som utfört minst en timmes arbete under en mätvecka, antingen som anställd, företagare eller medhjälpare i ett familjeföretag, räknas som sysselsatta. Sysselsättningsgraden visar hur stor andel av befolkningen i arbetsför ålder som är sysselsatt. När man säger befolkningen i arbetsför ålder menar man vanligtvis personer i åldern 20-64 år, men SCB:s arbetskraftsundersökningar baseras på befolkningen 15-74 år.

För att exemplifiera sysselsättningsgraden kan man tänka sig ett samhälle med totalt 130 invånare där 100 personer är mellan 15-74 år gamla och 60 personer är sysselsatta. Sysselsättningsgraden blir då 60 procent (60/100).

Figur 16: Sysselsättning per kön 2021, Värmland och riket
(Källa: SCB)

Då sysselsättningsgraden inte är tillgänglig på kommunnivå får vi se på Värmland som helhet. Det är dessutom vanskligt att jämföra 2021 års siffror med tidigare år, på grund av att arbetskraftsundersökningarna (AKU) sedan den 1 januari 2021 anpassats till EU:s nya ramlag vilket innebär förändringar i bland annat definitionen av sysselsatta och av urvalet. Till exempel klassas inte längre vissa långtidsfrånvarande som sysselsatta, och det har medfört en ökning av antalet personer som klassas som ej i arbetskraften 2021 jämfört med föregående år. SCB har gjort en dubbelmätning under 2021 för att kunna länka 2021 med äldre tidsserier, så på sikt kommer vi återigen att kunna se förändringar över tid³.

Värmlands sysselsättningsgrad ligger under rikets både bland kvinnor och män. 2021 var 59 procent av kvinnorna i Värmland sysselsatta, jämfört med 64,4 procent på riksnivå. Bland männen var det i Värmland 67,4 procent sysselsatta jämfört med 70,1 procent i riket som helhet.

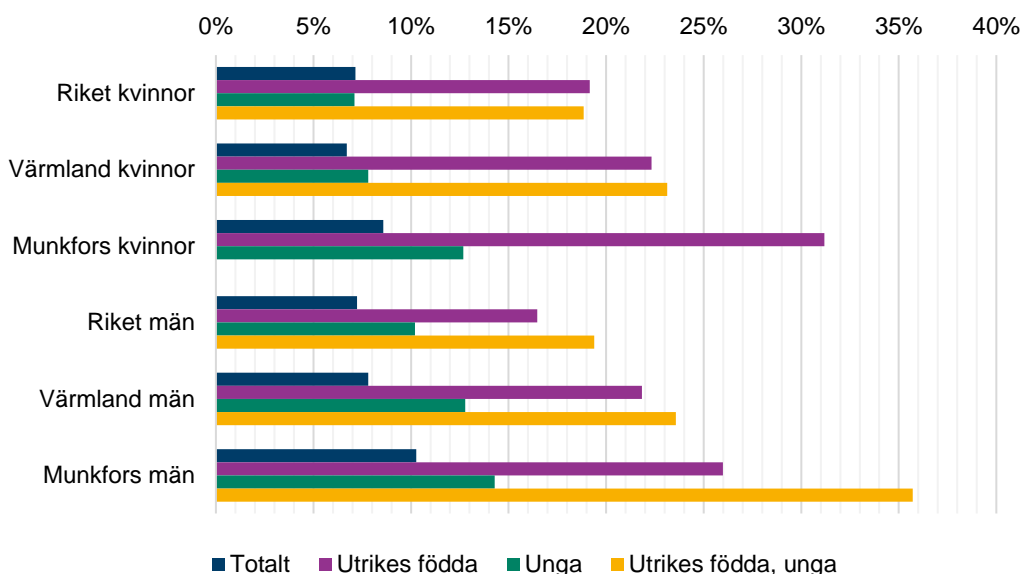
Sysselsättningsgraden baseras på de individer som är registrerade som förvärvsarbetande i den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS. De flesta som arbetspendlar över en landsgräns registreras inte som förvärvsarbetande, vilket innebär att sysselsättningen i regioner som har en högre gränspendling underskattas.

³ <https://scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/arbetskraftsundersokningar/arbetskraftsundersokningarna-aku/produktrelaterat/aktuellt/information-om-inforande-av-ny-ramlag-2021-i-aku/>

Arbetslöshet

Arbetslöshet kan uttryckas som antalet arbetslösa och som andelen arbetslösa av den registrerade arbetskraften. Arbetslöshet mäts alltså inte mot befolkningen i arbetsför ålder som sysselsättningsgraden utan mot det totala antalet sysselsatta och arbetslösa personer i befolkningen.

För att sätta arbetslöshetsmättet i ett sammanhang kan man tänka sig ett samhälle med 100 personer i arbetsför ålder. 60 personer är sysselsatta och 20 personer är arbetslösa. Arbetslösheten uppgår då till 25 procent (20/80).

Figur 17: Arbetslöshet som andel av den registrerade arbetskraften, december 2021

(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

*I december 2021 var det noll procents arbetslöshet bland utrikes födda unga kvinnor. Det var inte noll procents arbetslöshet bland utrikes födda unga män, men de var så få att Arbetsförmedlingen inte visar dem av risk för identifiering.

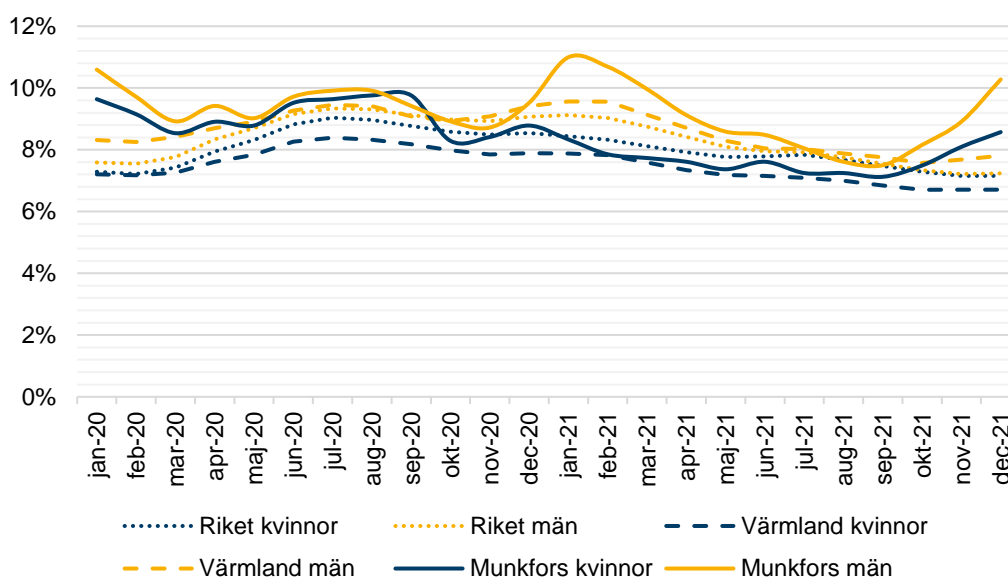
Samtliga grupper jämförs som andel av den registrerade arbetskraften (antal sysselsatta + arbetslösa). I Arbetsförmedlingens månadsstatistik ingår alla inskrivna arbetslösa mellan 16-64 år.

På riksnivå var arbetslösheten bland både kvinnor och män 7,2 procent i december 2021. I Värmland var arbetslösheten bland kvinnor 6,7 procent och bland män 7,8 procent. I Munkfors var arbetslösheten bland kvinnor 8,6 procent och bland män 10,3 procent.

I riket var 19,2 procent av de **utrikes födda** kvinnorna i arbetskraften arbetslösa och 16,5 procent av männen. Bland utrikes födda kvinnor i Värmland var arbetslösheten 22,3 procent och bland männen 21,8 procent. I Munkfors var 31,2 procent av kvinnorna och 26,0 procent av männen arbetslösa.

Bland **unga 18-24** år var arbetslösheten i december 7,1 procent bland kvinnorna på riksnivå och 10,2 procent bland männen. Bland de värmländska unga kvinnorna var arbetslösheten 7,8 procent och bland männen 12,8 procent. I Munkfors var 12,7 procent av kvinnorna och 14,3 procent av männen mellan 18 och 24 år arbetslösa.

Bland **unga som är utrikes födda** var arbetslösheten i december 18,8 procent bland kvinnorna och 19,4 procent bland männen i riket. I Värmland var 23,1 procent av kvinnorna och 23,6 procent av männen arbetslösa. Bland utrikes födda unga i Munkfors var 35,7 procent av männen arbetslösa, men för få kvinnor för att Arbetsförmedlingen skulle visa dem i statistiken.

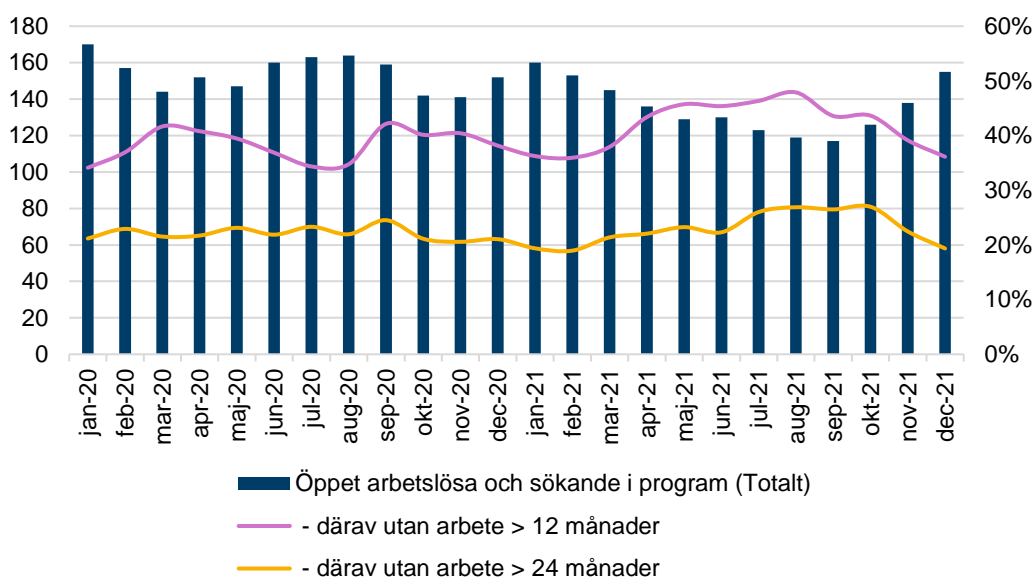

Figur 18: Andel arbetslösa kvinnor och män i riket, länet och kommunen, över tid
(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Det kan vara intressant att se hur arbetslösheten bland kvinnor och män rört sig under de senaste två åren, med tanke på coronapandemin och dess påverkan. Munkfors (heldragen linje) jämförs här med Värmland (streckad linje) och riket (prickad linje). De blå linjerna är kvinnor och de gula är män.

Arbetslösheten bland både kvinnor och män i Munkfors har svängt mycket mer än läns- och rikssnitten under perioden januari 2020 till och med december 2021. Detta kan delvis bero på att små förändringar får större procentuellt utslag i en liten befolkning. Den högsta arbetslösheten bland kvinnorna i Munkfors uppmättes i september 2020 och den högsta arbetslösheten bland männen var i januari 2021.

Bland både kvinnor och män på riks- och länsnivå var arbetslösheten lägre i december 2021 än i januari 2020, och den här trenden syns även i Munkfors. Bland kvinnor i Munkfors var arbetslösheten 1,1 procentenheter lägre i december 2021 jämfört med januari 2020, och bland männen 0,3 procentenheter lägre.

Figur 19: Långtidsarbetslösa kvinnor och män som andel av alla arbetslösa i kommunen, januari 2020 – december 2021

(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Coronapandemin har i flera avseenden inneburit ytterligare utmaningar för de som redan innan pandemin stod långt ifrån arbetsmarknaden. Antalet långtidsarbetslösa har ökat relativt stort i länet som helhet mellan januari 2020 och december 2021.

Den totala arbetslösheten i antal personer visualiseras av staplarna och läses av mot den vänstra axeln. Linjerna visar den procentuella andel som varit arbetslösa i mer än 12 eller 24 månader och läses av mot den högra axeln.

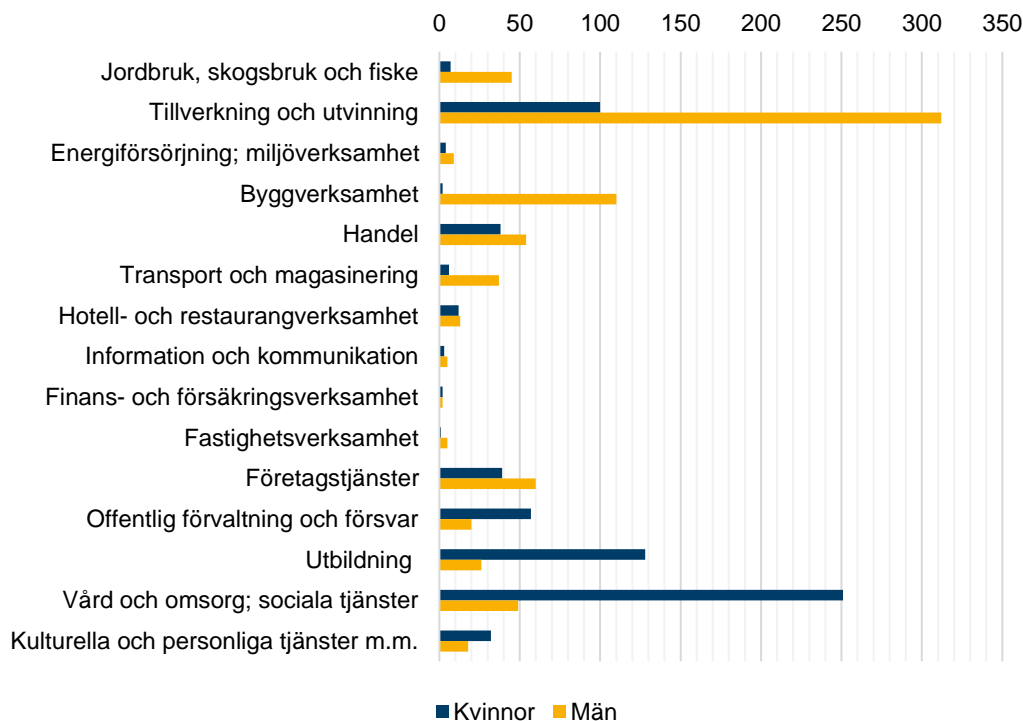
Av samtliga 170 personer som var folkbokförda i Munkfors och arbetslösa i januari 2020 var det 58 personer (34 %) som varit utan arbete i minst 12 månader och 36 personer (21 %) som varit utan arbete i 24 månader eller längre. I december 2021 var det totalt 155 personer som var arbetslösa i kommunen, och av dessa hade 56 personer (36 %) varit utan arbete i minst 12 månader och 30 personer (19 %) hade varit utan arbete i minst 24 månader.

Januari 2020, faktiskt innan pandemin fick bred påverkan på arbetsmarknaden, var den månad då flest var arbetslösa i Munkfors. I september 2020 var det flest invånare i Munkfors som hade varit långtidsarbetslösa, då 67 personer varit arbetslösa i 12 månader eller mer och 39 personer varit utan arbete i 24 månader eller mer.

Sett över hela perioden har antalet arbetslösa i kommunen sjunkit från 170 till 155 personer, en minskning med nästan nio procent. Långtidsarbetslösheten har också minskat, men i lite olika takt. Antalet invånare som varit utan arbete i 12 månader eller mer har minskat från 58 till 56 personer, en minskning med tre procent. Antalet personer som varit utan arbete i minst 24 månader har under samma period minskat från 36 till 30 personer, en minskning med 17 procent.

Köns- och åldersfördelning per bransch

Värmland har en mycket könssegregerad arbetsmarknad, vilket blir tydligt när vi tittar på inom vilka branscher kvinnor respektive män arbetar.

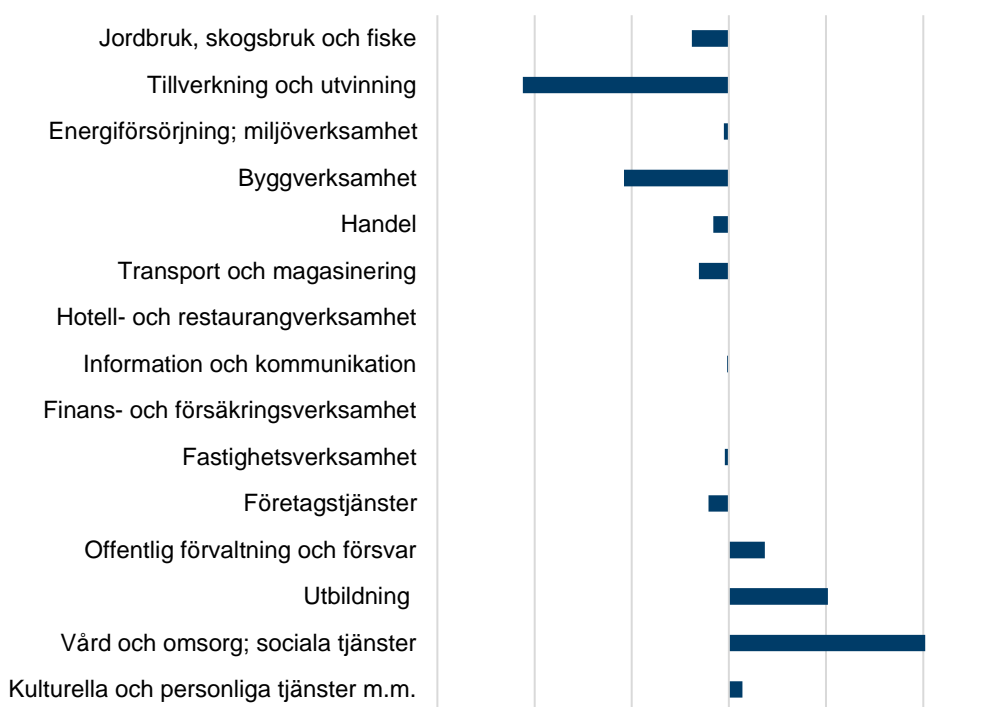
Figur 20: Förvärsarbetande kvinnor och män 20-64 år med bostad i kommunen efter näringsgren, 2020

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) var det 693 kvinnor och 776 män mellan 20-64 år och folkbokförda i Munkfors som förvärsarbetade 2020. Av dessa arbetade 11 kvinnor och 11 män inom en okänd verksamhet enligt Svensk Näringsgrensindelning (SNI) och är inte inkluderade i ovanstående diagram.

Det är tydligt att det största antalet kvinnor finns inom vård, omsorg och sociala tjänster samt inom utbildning. Mer än hälften av kvinnorna, 55 procent (379 kvinnor), i Munkfors arbetar inom dessa två näringsgrenar. Bland männen är det istället tillverkning och utvinning samt byggverksamhet som dominerar, och totalt 54 procent (422 män) av de förvärsarbetande männen mellan 20-64 år i kommunen arbetar i dessa näringsgrenar.

Den bransch där det minsta antalet kvinnor och män i Munkfors arbetar är finans- och försäkringsverksamhet.

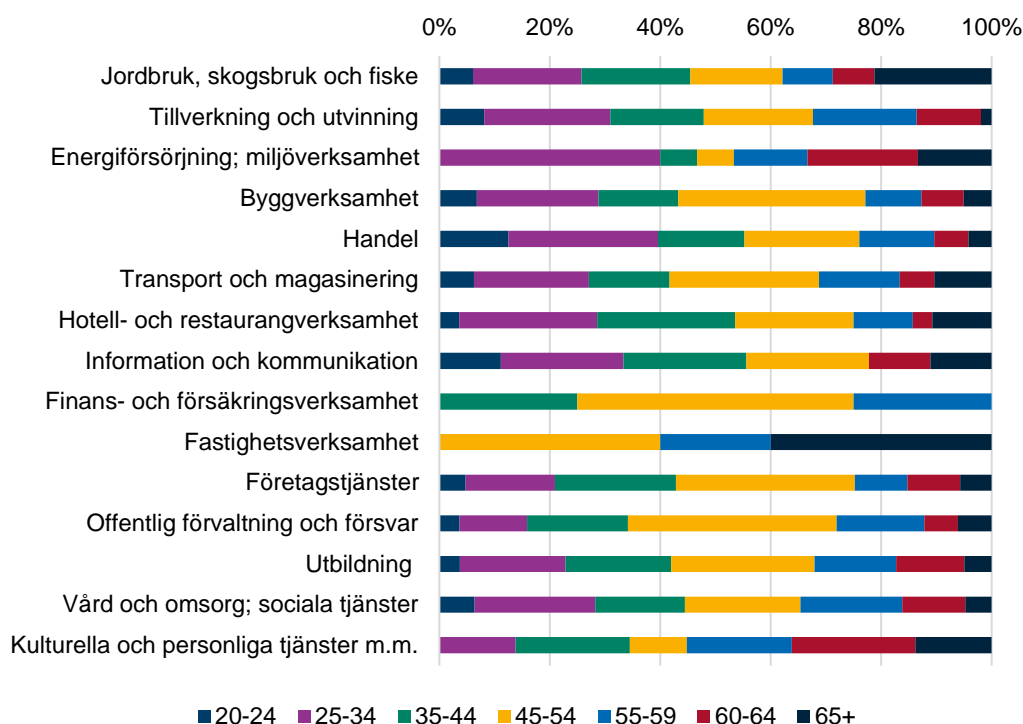
Figur 21: Underskott eller överskott av kvinnor 20-64 år med bostad i kommunen efter näringsgren, 2020

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Diagrammet ovan visar branschernas under- eller överskott av kvinnor (antalet kvinnor anställda i branschen minus antalet män). De branscher som har ett underskott av kvinnor (mansdominerade) finns på den vänstra sidan om axeln, och de branscher som har ett överskott av kvinnor (kvinnodominerade) finns på den högra sidan.

Genom att enbart titta på underskott eller överskott av kvinnor⁴ blir det tydligt hur stor obalans det är i de mest mans- och kvinnodominerade branscherna. Ju längre stapeln är, desto större obalans. Att de branscher som har de största obalanserna också överlag är de branscher där de flesta förvärvsarbetande är anställda spår på den könsuppdelade arbetsmarknaden ytterligare.

⁴ Här har vi valt att titta på underskott och överskott av kvinnor, men man kan självklart välja att titta på underskott och överskott av män. Då hade istället mansdominerade branscher visats på höger sida axeln och kvinnodominerade på vänster sida, men den sneda fördelningen kvarstår och hade alltså enbart blivit spegelvänd.

Figur 22: Åldersfördelning bland de anställda i branscherna, 2020

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Genom att titta på åldersstrukturen i näringsgrenarna kan man skapa sig en ungefärlig uppfattning om kommande pensionsavgångar inom respektive bransch. Här har vi även inkluderat gruppen 65+ för att se hur många personer 65 år och äldre som fortfarande är förvärvsarbetande.

Branschen fastighetsverksamhet har de facto den största andelen anställda som är 55 år eller äldre, 60 procent. Men det är en liten bransch som inte anställer så många personer i Munkfors. Det är dock värt att notera att 40 procent av de anställda redan 2020 var 65 år.

Jordbruk, skogsbruk och fiske är den bransch som har den näst största andelen äldre, där 38 procent av de anställda 2020 var 55 år eller äldre och 21 procent redan fyllt 65 år. Den här branschen är större i Munkfors, men inkluderar också ett antal skogs- och markägare som inte i egentlig mening förvärvsarbetar, men icke desto mindre behöver en yngre generation kliva in inom en snar framtid.

Branschen med störst andel unga i Munkfors är handel, där 76 procent av de anställda 2020 var under 55 år och 40 procent yngre än 35 år.

